

УДК 811.161.2'811.6

Є. А. КАРПІЛОВСЬКА, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики, Інститут української мови НАН України
вул. Михайла Грушевського, 4, м. Київ 01001
E-mail: karpilovska@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1921-9021>

СВЯТО ПОЛЬСЬКОЇ ЛІНГВІСТИКИ

6—7 червня 2022 року в Collegium Novum Ягеллонського університету в Кракові в мішаному форматі відбулася ювілейна конференція *70 років Комітету мовознавства ПАН. Досягнення, напрями розвитку, перспективи польської лінгвістики*. Її організаторами виступили Польська академія наук (ПАН) і Ягеллонський університет у Кракові.

Комітет мовознавства ПАН — виборна наукова структура, каденція діяльності якої триває п'ять років. Вона здійснює координацію мовознавчих досліджень працівників ПАН та університетів Польщі, виконує дорадчу та експертну функції, зокрема оцінює діяльність польських мовознавчих журналів та висуває кандидатури польських мовознавців до виборів у члени ПАН та для відзначення преміями ПАН і нагородами Ради Міністрів Польщі. Це один із найстаріших комітетів ПАН, створений 24 травня 1952 року. Нині при ньому працюють комісії з різних галузей мовознавства: діалектології, етнолінгвістики, історії мови, фразеології, теорії мови та методології мовознавства, ономастики, комп'ютерної лінгвістики. Комісії і Комітет регулярно збираються на засідання, на яких слухають і обговорюють наукові доповіді, розв'язують поточні організаційні питання. Комітет мовознавства підтримує здійснення масштабних дослідницьких проєктів, серед них — розбудову Національного корпусу польської мови (NKJP — Narodowy Korpus Języka Polskiego).

До програми ювілейної урочистості було включено доповіді вчених Польщі, які представляли різні напрями сучасного польського мовознавства та діяльності комісій Комітету. Засідання кожного дня відкривали дві лекції тих польських мовознавців, дослідження яких визначають на сьогодні рівень та авторитет польської лінгвістики. Конференцію відкрив ректор Ягеллонського університету проф. Я. Попел, який при-

вітав членів Комітету мовознавства ПАН і всіх присутніх зі славним ювілеєм та підкреслив, що його відзначення в стінах Ягеллонського університету в Кракові засвідчує давні, міцні контакти академічної та університетської мовознавчої науки в Польщі, а також плідну багаторічну співпрацю Польської академії наук у Варшаві й Польської академії знань у Кракові. До учасників конференції звернувся з вітальним словом і голова Комітету мовознавства ПАН проф. М. Едер, який коротко схарактеризував основні віхи історії та напрямки нинішньої діяльності цього наукового співтовариства.

Наукову частину першого дня конференції відкрили лекції проф. Сілезького університету (Катовіце) К. Клещової *Зміни в мові vs. зміни мови* і проф. Університету ім. Миколая Коперника (Торунь) М. Гроховського *Свідчення кардинальних методологічних змін у польському мовознавстві другої половини ХХ століття та їхні наслідки*. Обидва доповідачі зосередили свою увагу на внутрішніх і зовнішніх чинниках розвитку мови й мовознавства як системи способів і засобів її наукового вивчення. На великому й різноаспектному матеріалі польської мови вони продемонстрували важливість вибору позиції дослідника, апарату методів аналізу та інтерпретації мовних фактів для одержання об'єктивної та вірогідної інформації про стан мови та її розвиток.

На двох секційних засіданнях цього дня прозвучали доповіді: П. Сobotка *Етимологія і граматики: Від реконструкції форми та функції до реконструкції значення*, Д. Скшипек *Місце кількісних досліджень в історичному мовознавстві на прикладі розвитку показників означеності в північногерманських мовах*, Д. Маслей *Середньовічні польсько-латинські пам'ятки як предмет досліджень з історії мови*, А. Пайдзинська *Фразеологізм — неочевидна мовна одиниця*, М. Рак *Соціолінгвістична діалектологія — новий підхід у нових мовних обставинах Польщі* та С. Васюта *Когнітивна етнолінгвістика — у напрямку інтегрального опису мови*. У центрі роздумів, спостережень і висновків усіх доповідачів незмінно перебували проблеми взаємодії мови і суспільства, мови і культури, теорії і практики мовознавчих досліджень, пошуки ефективних процедур аналізу мовного матеріалу та інтерпретації, осмислення його результатів. Особливий акцент усі доповідачі робили на необхідності інтегрування гуманітарних досліджень, залучення до них новітніх інформаційних технологій здобування знань про мову.

Програму другого дня конференції відкрили лекції проф. П. Стальмашика (Університет у Лодзі) *Сучасне мовознавство в пошуках парадигм* і проф. Ягеллонського університету (Краків) Е. Табаковської *Польське чи полоністичне: питомі поривання та англо-саксонські пози*. Обидві лекції порушили проблеми пошуку адекватних парадигм наукового знання про мову та відповідного методологічно-процедурного апарату його застосування і випрацювання, обґрунтованості та ефективності залучення інтердисциплінарних підходів до вивчення мовних явищ. Проф. Е. Табаковська, відома в Польщі і далеко поза нею дослідниця в галу-

зях когнітивної лінгвістики та англістики, авторка сучасного перекладу *Аліси в Дивокраї* та *Аліси в Задзеркаллі* Льюїса Керрола, на противагу інтердисциплінарності запропонувала поняття трансдисциплінарності. На думку доповідачки, як Аліса, побачивши в Задзеркаллі інший світ, паралельний, а подекуди й перпендикулярний звичному, збагатилася новим знанням про довкілля і себе саму, так і мовознавець, взаємодіючи з фахівцями в інших галузях знання, збагачується новими відомостями про цікавий для нього об'єкт дослідження, бачить його об'ємніше і структурованіше, а відтак і випрацьовує знання про мову, що знаходять своє застосування в інших царинах науки і в інших наукових школах. Це своє твердження дослідниця обґрунтувала прикладами творчого засвоєння ідей американської і британської когнітивістики на польському мовознавчому ґрунті.

На секційних засіданнях цього дня прозвучали доповіді: М. Рутковський *Відкрита ономастика. Сучасні напрямки розвитку досліджень власних назв*, М. Войтек *Генологія в лінгвістиці – лінгвістика в генології*, А. Пшепюрковський *Предикативні прислівники*, П. Пензек *Корпуси мрії та їх накреслення*, М. Котін *Онтогенетичний і філогенетичний виміри мовних змін у сфері граматики*.

На окрему увагу заслуговує доповідь Х. Красовської, нашої колишньої землячки з Чернівців, *Сучасна диференціація польських говорів на Карпатській Буковині*. Доповідь була дуже тепло зустрінута присутніми, чому сприяло її спорядження зворушливими знімками носіїв польських говорів з різних куточків Чернівеччини, а також документами з історії життя польської громади Буковини.

Лекції і доповіді викликали жваву й зацікавлену дискусію, перебіг якої відзначала сердечна товариська атмосфера. Сподіваємося, що матеріали конференції будуть опубліковані й удоступнені широкому колу мовознавців Славії і світу загалом, оскільки вони стосуються проблем як загальнослов'янського й загальнославистичного значення, так і загалом проблем розвитку природних і штучних мов у сучасних обставинах.

Хроніку отримано 08.06.2022

Ievheniia Karpilovska, Doctor of Philology, Professor,
Chief of the Department of Lexicology, Lexicography and Structural-Mathematical Linguistics, Institute of Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine
4 Hrushevs'kyi Str., Kyiv 01001, Ukraine
E-mail: karpilovska@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1921-9021>

THE HOLIDAY OF POLISH LINGUISTICS

The chronicle is represented the events of the conference at the Jagellonian University in Krakow on the occasion of the 70th anniversary of the Linguistics Committee of the Polish Academy of Sciences. This committee is one of the oldest in the Polish Academy of Sciences. It coordinates studies of linguists of the PAN and universities in Poland. Leading representatives of various trends of modern Polish linguistics presented their lectures and reports at the conference.

Keywords: Polish linguistics, Committee of Linguistic of the Polish Academy of Sciences, jubilee scientific conference